

HRVATSKA PČELA

9

GODIŠTE 125. - ZAGREB, 2006.
ISSN 1330-3635

HRVATSKA PČELA

ČASOPIS
HRVATSKOG PČELARSKOG SAVEZA

Stručni časopis "Hrvatska pčela" osnovalo je Hrvatsko-slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku 1881. godine, te je u početku tiskan kao "Slavonska pčela", zatim kao "Hrvatska pčela" i "Pčela". To je jedan od najstarijih pčelarskih časopisa u svijetu.

GODIŠTE / YEAR 125

BROJ / NUMBER 9

RUJAN / SEPTEMBER 2006.

NAKLADNIK

Hrvatski pčelarski savez
Pavla Hatza 5.
10000 ZAGREB

Telefoni:

urednik - (01) 48 19 536
administracija - (01) 48 11 327
predsjednik - 099 / 48 19 536
Fax: (01) 48 52 543

E-mail: pcelarski-savez@zg.htnet.hr
www.pcela.hr

Žiro račun: 2484008-1100687902

IZDAVAČKI SAVJET

Predsjednik:

Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.

Članovi:

mr. sc. Marijan Katalenić
prof. dr. Nada Vahčić
mr. sc. Dražen Lušić
mr. sc. Nenad Strižak
dr. sc. Dragan Bubalo
Darko Bodiš
Stjepan Žganjer

UREDNIŠTVO

dr. sc. Zdravko Laktić
dr. sc. Zlatko Puškadija
mr. sc. Đurđica Sumrak
dr. sc. Ljerka Zeba
mr. sc. Jasminka Papić
Saša Petrić, ing. polj.
Boris Bučar, dipl. ing.

UREDNIK

Vedran Lesjak, dipl. ing. agr.

LEKTORICA

Jasenska Ružić, prof.

LIKOVNA OPREMA

Rudolf Španjol

U ovom broju / In this issue

169 Aktualnosti / Actualities

172 Praktično ulaženje u ekološko pčelarenje – rujana / Practical advice for organic beekeeping – September
Lovro Krnić

173 Komu je med najsladi? / Who finds honey the sweetest?
Nikola Šušak

175 Ostaci organskih kiselina u medu / Organic acid residues in honey
Vlado Augustin

177 Dopisi / Letters

186 Najave / Announcement

191 Oglasi / Advertisements

Slika na naslovnoj stranici: Roj na prozoru (Foto: V. Lesjak)

Mučke oko poticaja u pčelarstvu

Pčelari posljednjih nekoliko tjedana oštro raspravljaju o načinu isplate poticaja u pčelarstvu. Razloga za to svakako ima, posebice ako se zna da je Hrvatski sabor na prijedlog manjine donio zakon o isplati poticaja, s kojim se ne slaže većina pčelara.

Hrvatski pčelarski savez je zajedno s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva ovog proljeća pripremao prijedlog poticaja u pčelarstvu, koji bi se isplaćivao

jednako kao i prošle godine, odnosno po proizvodnoj zajednici davalo bi se 90 kuna. Novost je bila uvođenje poticaja po proizvedenoj matici od 15 kuna.

Napokon je na 174. sjednici vlade, održanoj 6. srpnja, iznesen i taj prijedlog poticaja u pčelarstvu u sklopu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu, zajedno s konačnim prijedlogom zakona. Vlada je prijedlog prihvatila, te je na sjednici donijela i odluku da se odgađa obavezan ulazak OPG-a u sustav PDV-

a za 1. siječnja 2008. godine, a ne kako je prije određeno - 1. siječanj 2007. godine.

I baš kada su pčelari polako počeli zaboravljati neugodnosti s ovogodišnjim zimskim gubicima, kao grom iz vedra neba pogodila ih je odluka Sabora da se ne prihvati prijedlog Ministarstva i vlade, a uveden je poticaj po kilogramu proizvedenog meda, i to 4,5 kuna/kg. Prema informacijama, taj je prijedlog promijenjen amandmanom HDZ-a, 13. srpnja 2006. godine, zadnji dan zasjedanja prije ljetne stanke. Pčelari sad slobodno mogu reći da su prevareni od države, a

Hrvatski pčelarski savez
 Pavla Hatza 5/III, 10000 Zagreb, HRVATSKA
 tel.: (01) 4819-536 fax: (01) 4852-543
 www.pcela.hr • e-mail: pcelarski-savez@zg.htnet.hr

Zagreb, 19. srpanj 2006.
 Broj: 415/06

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
 n/r predsjednika vlade dr. I. Sanadera
 Trg Sv. Marka 2, Zagreb

Otvoreno pismo Predsjedniku vlade dr. Ivi Sanaderu

Cijenjeni gospodine Predsjedniče Hrvatske vlade, obračunamo Vam se kao poniženi i prevareni pčelari, zadnjom odlukom, a koju su kroz amandman predložili članovi HDZ-a, te tako i izglasali, da se umjesto po košnici poticaji uvode po kilogramu.

Obrazloženje

Ako je provedena temeljita rasprava sa zainteresiranim proizvođačima kako je navedeno u prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o potporama u poljoprivredi, a u kojoj je HPS aktivno sudjelovao te iznio čvrste argumente i dobio obećanje g. Ministra Čobankovića, a preko pomoćnika ministra g. Mikolčića da poticaji idu po košnici, koje je na kraju krajeva pod vašim predsjedavanjem prihvatila i Hrvatska vlada.

Ne znamo što se to značajno moglo dogoditi i koji su argumenti mogli prevladati da vlada i vladajuća većina u Hrvatskom saboru promijeni svoj stav u roku od pet dana i na svojoj zadnjoj sjednici Sabora pred ljetnu stanku 13.07.2006. god. donese ovakvu odluku kroz amandman, a koja će proizvesti pogubne efekte po pčelarstvo.

Znamo da već nekoliko mjeseci otkupljivači aktivno lobiraju za poticaj po kilogramu pa su već u proljeće spustili veleprodajne cijene na 10 kn po kg bagremovog meda, a ostale kontinentalne medove još i niže, dok u okruženju veleprodajne cijene raste, pa se tako kreću od 18-22 kune i više, zavisno kako u kojoj državi, i u Hrvatskoj u maloprodaji cijene idu i preko 50 kuna za pakovanje od 900 grama meda.

Ako znamo da je prošle zime bilo puno gubitaka pčelinjih zajednica i to preko 50% u sjeverozapadnoj Hrvatskoj gdje i prevladavaju bagrem i ostali kontinentalni medovi, stvarno nam nije jasno koji su to argumenti da se uvede poticaj po kilogramu. Osim ako se svjesto ne želi pogodovati određenoj skupini u ovom slučaju otkupljivačima. Može i to, ali molimo Vas ne preko leđa pčelara, koji jedva krpaju kraj sa krajem, kako bi otplaćivali kredite i prehranili sebe i svoje porodice.

Gospodine Premijeru, ako ste naveli kao argument ovim promjenama i usklađivanje Hrvatskog zakonodavstva u poljoprivredi sa Europskim, čime se mi u potpunosti slažemo, ali ne želimo biti građani drugog reda već želimo da se i na nas odnose Europska pravila, a znamo da se poljoprivredna proizvodnja u Europskoj uniji isključivo podupire po jedinici proizvođače. Argument više toj tezi jest i vođenje evidencije broja košnica koja je vodio Stožarski centar

kod upisa poticaja, a koja bi služila kao jedan od pokazatelja kojim to potencijalom raspolaže Hrvatsko pčelarstvo prilikom ulaska u EU. Ovakvo, sigurno smo da smo korak dalje od EU. Nadalje, postavlja se logično pitanje neće li otkupljivači kroz poticaje provući med koji drže na zalihama od prošle sezone, te tako ostvariti još veću dobit. A što je sa pčelarima koji su već do stupnja na snagu ovog zakona prodali svoj med?

Imam i informacije da zbog novonastale situacije Ministarstvo poljoprivrede neće moći isplatiti poticaje za pčelare za ovu godinu.

Iz svega ovog nameće se pitanje, čime smo to zaslužili?

Možda time što nismo prijetili ulicom ili što smo vjerovali obećanju Ministra poljoprivrede i odluci Hrvatske vlade. Zar ćemo prestat vjerovati u institucije sistema, izgleda da još uvijek prolaze bolje oni koji svoje probleme rješavaju preko ulice ili ispod stola.

I na kraju, neprilvatljiva je teza koja određena skupina plastra kroz Ministarstvo poljoprivrede da se tako suzbija siva ekonomija, a koja je izgleda došla i do Hrvatskog sabora. Gospodine Predsjedniče Hrvatske vlade Vi ste dali prijedlog da se potpore ne vezu za prirez na dohodak do 2008. godine, a Sabor prihvatio, te donio takvu odluku, pa Vas onda molimo da nas Vaši pomoćnici ne svrstavaju u sive zone, jer Vas uvjeravamo da pčelari kao što smo se mnogi od nas borili za Hrvatsku tako sada i poštujemo pozitivne propise, te iste naše države, ali nas smeta da oni koji su se bogatili dok smo mi ratovali sada nas prozivaju da varamo državu izbjegavajući plaćati obaveze. To je strašno.

Poštovani predsjedniče vlade nije nam bila namjera da ovim pismom nekoga napadnemo pogotovo ne Vas, Hrvatsku vladu, ili parlament, samo želimo da Vas obavijestimo što Vam pojedinci rade kako bi se na lak način domogli što veće zarade. Naravno da ćemo obavijestiti i EU, kako se u budućnosti ne bi dogodilo da deklarativno prihvaćamo sve Europske uzuse, a onda u praksi donosimo zakone na sebi svojstven način. Ujedno Vas molimo da primite naše izaslanstvo na kratki radni sastanak ukoliko je to ikako moguće.

S poštovanjem.

Predsjednik Hrvatskog pčelarskog saveza

Martin Kramiec

Izvanredna sjednica Upravnog odbora HPS-a (Foto: B. Tomšić)

Sabor da je izmanipuliran od onih kojima takav način poticaja odgovara.

Odmah kad je dobio još nepotvrđene informacije, predsjednik HPS-a Martin Kranjec sazvaio je sjednicu Upravnog odbora, na kojoj se trebalo dogovoriti o tome što poduzeti i kako riješiti trenutačno stanje, te sazvati konferenciju za novinstvo. Savez je poslao otvoreno pismo predsjedniku vlade dr. Ivi Sanaderu, u kojem se temeljito opisuje kako su pčelari prevareni, a Sabor izmanipuliran.

Sada pčelari, a većinom nisu zadovoljni takvom promjenom, zovu i pitaju kako dalje. Svi pravilnici koji idu uz isplatu poticaja napravljeni su prema modelu isplate po proizvodnoj zajednici. Budući da takav model nije prihvaćen, automatski nisu prihvaćeni niti pravilnici koji se na njega odnose.

Za novi model isplate poticaja po kilogramu prodanog meda pravilnici ne postoje, jer je taj model donesen iznenada i do daljnjega se neće znati sustav isplate i sve što ide uz njega.

Pčelari se opravdano boje jer se ne zna kako ostvariti poticaj. Tko jamči da će otkupljivači otkupiti sav med? U slučaju da više nemaju potrebe otkupljivati med, neki će pčelari dobiti poticaje, a neki ne. Postavlja se i pitanje što s medom od prošle, pa čak i od prethodne godine, kada se zna da su pčelari za prošlu, a i prethodnu godinu dobili poticaj. Pitanja žele postaviti i ekopčelari. Njima je isplata poticaja i dalje vezana za broj proizvodnih košnica, ali se ne zna kako će se kontrolirati da ne dobiju poticaj i po kilogramu, ako prodaju med na veliko. Oni bi tada dobili dva poticaja. Takav model isplate

poticaja otvara mnoga pitanja, na koja ćemo odgovor znati tek kad Ministarstvo objavi nove pravilnike.

Zbog vrlo teške situacije i nesredjenosti cjelokupnog tržišta, HPS-u nije preostalo ništa drugo nego da savjetuje pčelare da ne prodaju med po tako niskim otkupnim cijenama sve dok se situacija ne razjasni.

Vedran Lesjak

Kakve satne osnove kupujemo?

Posljednjih nekoliko mjeseci Hrvatski pčelarski savez često zovu pčelari koje zanima da li je istina da se u Hrvatskoj prodaju satne osnove napravljene od uvezenog voska. Budući da nisam stručnjak za satne osnove, a ni za uvoz voska, nisam im mogao odgovoriti. Sada se sve češće govori da su u našu zemlju uvezene veće količine voska, pogotovo onoga iz Kine. Iskreno, bio sam sumnjičav prema tim tvrdnjama, pitao sam se: "Pa tko bi uvezio vosak?" "Kao da ga mi nemamo dovoljno!?" Nažalost, pokazalo se da su te tvrdnje istinite, u što sam se uvjerio pročitavši na internetskim stranicama naše velike pčelarske tvrtke oglas u kojem je pisalo: „Nove cijene otkupa zbog uvoza voska iz Kine.“ Ubrzo nakon toga dobio sam fotografije koje prikazuju uredno pakirane ploče voska za preradu. Prema načinu pakiranja, lako se može

Vosak u pločama uvezen iz Kine

zaključiti da taj vosak nije domaće proizvodnje, što mi je potvrdila i osoba koja je snimila fotografije i rekla da je taj vosak uvezen iz Kine.

Uvoz bilo kakve robe i usluga gotovo je nemoguće zabraniti na slobodnom tržištu. A to ne bi bilo dobro ni zbog konkurencije. Ipak se trebamo zapitati kakav je taj vosak. Možda je vrhunske kvalitete!? Ali, što ako nije!? Što ako je pun rezidua koje pčelari ne mogu vidjeti? Što će se dogoditi ako jedanput kontaminiran vosak uđe u sustav proizvodnje, te onečisti domaći vosak? Tko će odgovarati? Tko će pčelaru nadoknaditi štetu kad mu isti proizvođač, koji je uvezao takav vosak, tada neće htjeti otkupiti njegov jer je pun rezidua? A moramo se pitati i što će se dogoditi ako takav vosak kontaminira i druge pčelinje proizvode, hoćemo li imati novu mednu, ili još bolje voštanu aferu. Zar ne bi bilo pošteno prema pčelarima da proizvođači sat-

nih osnova na deklaraciji označe da su one napravljene od uvezenog voska. Svaki pojedinac, pa tako i pčelar ima pravo znati što kupuje, makar se radilo „samo“ o satnim osnovama.

I na kraju, ne bi bilo važno od kuda potječe vosak (jer je još i pokojni Josip Belčić 1984. godine u Pčeli naveo da tadašnja Pčelarska centrala uvozi vosak iz Kine) da se vremena od tada nisu promijenila, a zahtjevi i norme tržišta postali stroži, pa o tome ipak moramo voditi računa.

Vedran Lesjak

Sastanak u Upravi za veterinarstvo

U prostorijama Uprave za veterinarstvo, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, 1. kolovoza ove godine održan je radni sastanak na inicijativu HPS-a. Tema je bila izmjena i dopuna veterinarskih propisa u pčelarstvu, a na skupu su bili predstavnici Ministarstva na čelu s gosp. Matom Brstilom i predstavnici HPS-a, koje je predvodio gosp. Martin Kranjec.

HPS je još početkom srpnja gosp. Brstilu poslao dopis, u kojem predlaže koje su izmjene i dopune pravilnika potrebne da bi domaći pčelari bili ravnopravni europskim. U prijedlogu se traži da se izbací obavezno testiranje pčela na sve bolesti osim na američku gnjiloću i tropilelozu; da se poveća ili ukine limit od 1.000 kg punionama u sastavu OPG-a; da se med izuzme iz proizvoda mesa, mlijeka i jaja, te da mu se da poseban status i da se pčele izostave iz pravilnika o dezinfekciji vozila. Nakon rasprave po točkama prijedloga, Ministarstvo je pokazalo da je spremno na neke promjene postojećih zakona. Što će se promijeniti, znat će se nakon sljedećih sastanaka.

HPS

Praktično ulaženje u ekološko pčelarenje

LOVRO KRNIĆ*

Radovi u rujnu

Kod nas je kolovoz najčešće sušan, te u rujnu gotovo nema paše, no ako početkom tog mjeseca padne malo kiše, ona znatno poboljšava kasnu cvatnju biljaka, a time također stanje nektara i peluda u košnicama. Svaki pčelar sanja da u rujnu, ako već nema unosa nektara, barem vaga ostane na istoj razini, odnosno da ne pada.

U tome mjesecu, a na osnovi prethodno prikupljenih dokumenata podnijet ćemo zahtjev MPŠVG-u da nam izda rješenje kojim ćemo deklarirati naš ekološki med i pčelinje proizvode kao "ekološki proizvod Hrvatske". Također, naš med moramo poslati na analizu na peludna zrnca, a uz zahtjev MPŠVG-a trebamo dostaviti točan broj pakiranja meda i pčelinjih proizvoda po vrsti i ukupno, odnosno trebamo poslati sve podatke o tome kako proizvode planiramo plasirati na tržište. Nakon što podnesemo ovaj zahtjev, možemo puniti med. Ako ćemo

naš ekološki med prodavati na veliko, punit ćemo ga u veće posude od inoksa; a ako ćemo ga prodavati na malo, punit ćemo ga u staklenke. Med punimo u ekološko-veterinarskom ovlaštenom objektu (punioni), koji mora imati veterinarski broj, a taj broj stavljamo na svako pakiranje pripremljeno za tržište. Ako smo odlučili naš ekološki med prodavati na malo, tada izrađujemo deklaraciju - etiketu koja je određena Zakonom o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji, a koja sadržava 10 točaka. I konačno, kada dobijemo rješenje MPŠVG-a, te od našeg veterinara izvadimo putnicu i veterinarsku suglasnost, naš ekološki med i pčelinje proizvode plasiramo na tržište.

Pri vrcanju ekološkog meda u lipnju i srpnju zasigurno smo dobili nešto mednih poklopaca, iz kojih ćemo iscijediti med, oprat ćemo ih u vodi, i ako to prije nismo učinili, sada ćemo ih istopiti u sunčanom topioniku. Ako nemamo topionik, to možemo učiniti na suncu u posudi od inoksa, pokrivenoj dvostrukim staklom i malo nagnutoj prema suncu. Ovo je najčistiji i najbolji vosak koji možemo upotrijebiti za izradu satnih osnova ili raznih kućnih ukrasa.

I dalje moramo nadzirati prirodni otpad varoe, te ako je potrebno, tretirat ćemo pčele već opisanim sredstvima i metodama. Pčelinje zajednice ćemo i dalje pregledavati, ali sada ne tako često; raspored i zalihe meda moraju biti kao u trećem zahvatu, a ako nije

tako, iz pričuve moramo dopuniti med.

Već smo rekli da u rujnu ima vrlo malo paše, zapravo unosa, pa moramo nastojati izbjeći grabež na pčelinjaku, a u svezi s time poduzet ćemo sljedeće:

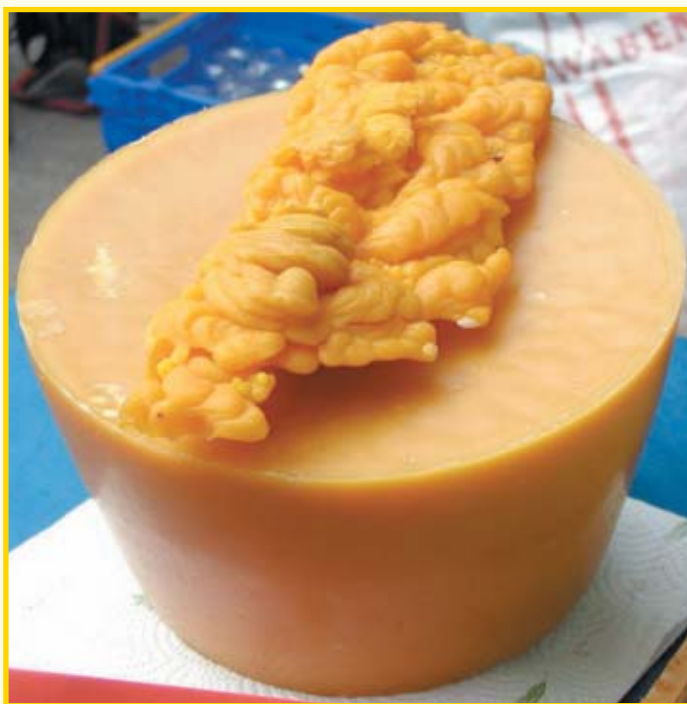
- Naše pčelinje zajednice trebaju biti jake i po mogućnosti sve jednake.
- Ako je moguće trebamo upoznati sve pčelare koji imaju pčelinjake u blizini našega, te ćemo od njih doznati drže li pčele bez zaliha meda.
- Tijekom pregleda pčelinjih zajednica ne smiju nam nigdje ostati tragovi meda, a sav alat i pribor moramo pospremiti.
- Ako pčele u kasnu jesen jako napadaju, nećemo pregledavati sve zajednice, ili ćemo planirane radove ostaviti za drugi dan.

Pčelarska vaga - najznačajniji pokazatelj pašnih prilika

- U slučaju najmanjeg napada na bilo koju zajednicu, ako je to početak, poprskat ćemo je vodom, ili ćemo povremeno zatvarati leto-ulaz ili nositi zajednicu u prostori-ju.

U rujnu se već izrazito i brzo smanjuje pčelinje leglo, pa ako imamo neku pčelinju zajednicu u pletari, obavit ćemo iskucavanje, a samo ako nema pčelinjeg legla, pčele ćemo iskucati poznatom metodom. Naime, kad lagano udaramo u zaštićenu pletaru, pčele će prijeći u praznu pletaru, te ćemo ih potom istresti u nukleus ili košnicu za prezimljavanje, što je najbolje napraviti navečer. Ako u pletari ima legla, spomenuti postupak provest ćemo idući mjesec.

Najčišći i najbolji vosak je onaj koji proizvedemo sami od voštanih poklopaca

Komu je med najsladši?

NIKOLA ŠUŠAK*

Prije dosta godina jedan moj poznanik, dugogodišnji pčelar i iskusen čovjek, tijekom utovara košnica vrlo ozbiljnim glasom mi je rekao: "Med je svima sladak, osim pčelaru." Tada su mi košnice izgledale puno lakše nego danas, a nisam imao iskustvo koje imam danas, pa sam rečeno samo zapamtio, ali nisam posve sh-

vatio što je pčelar zapravo htio reći. Današnji uvjeti na tržištu meda i pčelinjih proizvoda (ovo pišem u veljači 2006 godine, dakle, prije srpanjske zbrke s poticajima, koja je dobro polazište za razmišljanje i pisanje) potaknuli su me da istražim tko se doista najviše sladi medom. Koristeći se metodama financijske analize (metoda analize lanca vrijednosti) možemo doći do vrlo zanimljivih informacija.

Dakle, lanac vrijednosti koji participira u krajnjoj (malo-

prodajnoj) cijeni meda čini pet igrača (sudionika): država, trgovački lanci, pčelarske tvrtke, pčelari i dobavljači repromaterijala. Za navedenu analizu upotrijebio sam maloprodajne cijene meda, koje su istaknute na policama trgovačkih lanaca (staklenke s etiketama naših pčelarskih tvrtki); zatim proračune za proizvodnju meda, koje sastavljaju tvrtke za poslovna savjetovanja; financijska izvješća pčelarskih tvrtki i trgovačkih lanaca koja se nalaze u FINA-inom registru; te izvješće o maloprodajnim mar-

Opis	Iznos
Maloprodajna cijena 0,9 kg – bagrem	41,99
Iznos PDV-a u MPC (preračunata stopa 18,0328)	7,57
Maloprodajna marža – prosječna (preračunata stopa 14,0228)	16,31
Maloprodajna marža - iznos (41,99*14,0228/100)	4,83
Veleprodajna cijena bez PDV (nabavna za trg. lance 41,99-7,57-4,83)	29,59
Iznos PDV- na VPC (PDV koji zaračunavaju pčelarske tvrtke 29,59x22%)	6,51
Trošak konfekcioniranja po kg	5,40
VPC umanjen za troškove konfekcioniranja (29,59-5,40)	24,19
Otkupna cijena meda	11,00
Marža pčelarskih tvrtki (24,19-11)	13,19
Iznos PDV- na otkupnu cijenu (obveza pčelara i pretporez tvrtki)	2,42
Cijena meda (samo materijal pčelara i za prinos 50 kg/košnici)	4,50
Iznos PDV-a na troškove punjenja (pretporez za pčelarske tvrtke)	1,18
Iznos PDV-a na materijalne troškove pčelara (4,50x22%)	0,99

žama trgovačkih lanaca za 2005. godinu, objavljeno u Poslovnom tjedniku Savjetničke kuće RRIF-Zagreb. Pri analizi nismo uzimali u izračun porez na dobit i porez na dohodak koji sudionici plaćaju na ostvareni poslovni rezultat, nego samo porez na promet (PDV).

Analiza lanca vrijednosti pokazuje sljedeće:

- Najveći dio kolača uzimaju pčelarske tvrtke (31,41% - oni će tvrditi da im trgovački lanci uzimaju puno više), što

nije novost. Situacija je još zanimljivija ako se uzme ukupan dio koji prisvajaju pčelari + tvrtke (6,50+13,19 = 19,69). Tada pčelarske tvrtke participiraju od toga "pčelarskog dijela" čak 67%, a pčelari 33%.

- Prema podacima o inputima u lanac vrijednosti, dobavljači participiraju sa 9,9 kuna ili 23,57%. Ovaj podatak nalaže i pčelarima i pčelarskim tvrtkama smanjenje troškova.
- Država participira (samo kroz PDV, bez poreza na dobit

Ukupan iznos PDV-a koji ubire država:

Opis	Iznos
Ukupan iznos PDV-a koji plaćaju trg. lanac (7,57-6,51)	1,06
Ukupan iznos PDV-a koji plaća pčelarska tvrtka (6,51-2,42-1,18)	2,91
Ukupan iznos PDV-a koji plaća pčelar (2,42-0,99)	1,43
Ukupan iznos PDV-a koji plaća dobavljač	2,17
Ukupan iznos PDV-a koji ubire država	7,57

i dohodak) sa 7,57 kuna ili 18,03%. Da li je to puno ili malo, teško je reći jer isti ili veći postoci kreću se i u ostalim poljoprivrednim proizvodima. No, postavlja se pitanje da li je med proizvod jednak kao i ostali poljoprivredni proizvodi.

- Pčelar sudjeluje u ukupnoj vrijednosti sa 6,50 kuna (u svakoj staklenki 0,9 kg bagremovog meda) ili 15,48%. Istina je, medom se doista najmanje sladi pčelar.
- Trgovački lanci participiraju sa 4,83 kuna ili 11,51%. Oni svoje dobiti ostvaruju na količini poslovanja.

Što, dakle, trebaju činiti pčelari da u svoju korist preokrenu ovu neodrživu situaciju? Kao prvo, mogu prestati proizvoditi med za tržište, što će dio pčelara zacijelo učiniti. Drugo što mogu, jest izboriti se za veći dio unutar lanca vrijednosti. Dio mjera jest okrupnjavanje pčelarstva te primjena nove organizacije i tehnologije i na taj se način može uzeti dio vrijednosti od dobavljača - smanjenje troškova. Okrupnjavanje pčelara (zadruga, grupacije) omogućit će i bolji

Struktura vrijednosti po sudionicima u lancu vrijednosti:

Sudionik	Iznos	Postotak
Pčelarske tvrtke	13,19	31,41
Dobavljači	9,9	23,57
Država	7,57	18,03
Pčelar	6,50	15,48
Trgovački lanci	4,83	11,51
Ukupno	41,99	100,00

pregovarački položaj u odnosu prema ostalim sudionicima lanca vrijednosti. I konačno, pčelari mogu istisnuti pojedine sudionike unutar lanca vrijednosti tako da prošire svoju djelatnost (skladištenje, konfekcioniranje, pronalaženje novih

metoda prodaje i kanala distribucije do krajnjeg potrošača). Kako kaže drevna mudrost, svaka kriza je prilika u radnom odijelu ili još bolje, svako zlo za neko dobro. Bilo kakav oblik zajedništva koji je kod nas gotovo nezamisliv, možda

pod pritiskom i neće biti nemoguć. Dakle, pčelari imaju na raspolaganju i bolje i djelotvornije metode za rješavanje problema od "izlaska na ulicu", kako se poziva na internetskim stranicama Saveza.

Ostaci organskih kiselina u medu

VLADO AUGUŠTIN*

Za suzbijanje najvećeg neprijatelja pčela, Varroe destructor, pčelari su dugo godina upotrebljavali sintetičke akaricide. To su većinom stabilne lipofilne tvari, koje se talože u vosku, manji broj njih u medu i drugim pčelinjim proizvodima. Osim problema rezidua pri upotrebi sintetičkih akaricida javlja se i problem otpornosti varoe na ta sredstva. Zbog tih izrazito negativnih svojstava sintetičkih akaricida, pčelari varou sve više uništavaju prirodnim sredstvima, kao što su organske kiseline. Među njima sve se češće upotrebljavaju mravlja, mliječna i oksalna kiselina.

Glavno pravilo pri upotrebi organskih kiselina za suzbijanje varoe jest, da se ne upotre-

bljavaju tijekom medenja ili dok je med u košnici. Organske kiseline spadaju u hidrofilne akaricide, koji su u medu lako razgradivi. Ako ih rabimo u vrijeme medenja, u medu i drugim pčelinjim proizvodima povećat će se njihova količina, a promijenit će se i okus medu. To se događa iako su organske kiseline dio meda. One ne utječu na kakvoću voska i propolisa, jer se zbog svoje hidrofilnosti za razliku od sintetičkih akaricida, ne mogu nakupljati u tim pčelinjim proizvodima.

Medu organskim kiselinama za suzbijanje varoe najpoznatija je mravlja kiselina. To je jedino sredstvo koje ubija varou i ispod poklopljenog legla. Mravlja kiselina uništava i sve stadije voskova moljca, ubija spore vapnenastog legla, uši, sprečava razvoj nozemoze te ubija varou. Ta je kiselina dio meda: u cvjetnom medu je ima 30 do 300 mg/kg, u šumskom medu do 626 mg/kg, a u kes-tenovu i do 1.000 mg/kg.

Varou uništavamo mravljom kiselinom na dva načina. Pri postupku s dugotrajnim isparavanjem upotrebljavamo isparivače. Oni omogućuju da u košnici dulje vrijeme bude od-

ređena koncentracija mravlje kiseline, da uništi varou. Kod kratkotrajnog postupka isparavanja - pri takozvanoj šok metodi - mravlja kiselina brzo ispari. Za postizanje bolje učinkovitosti postupak ponavljamo nekoliko puta. Prama načinu upotrebe mravlje kiseline, jednostavno u košnici u vrlo kratkom roku postignemo visoku koncentraciju kiseline (šok metoda), ili pak u njoj održavamo više dana nisku koncentraciju kiseline. Kod šok terapije mravlja kiselina isparava 6 do 10 sati. Na početku tretiranja koncentracija mravlje kiseline u košnici naglo se povećava da bi nakon 6 sati uglavnom već isparila. Da bi se usporila brzina isparavanja i time se smanjile negativne posljedice za pčele, savjetuje se kod oba postupka kiselinu dobro ohladiti.

Ako je u trenutku upotrebe mravlje kiseline u košnici med, njezina koncentracija u medu će se povećati i prijeći normalnu granicu koncentracije. Poslije se količina kiseline u medu zbog njezinog isparavanja, vraća na normalnu razinu. Da bismo izbjegli takvu situaciju, potrebno je prije tretiranja varoe mravljom kiselinom izvaditi med iz košnice.

* Vlado Auguštin, pčelar
Preuzeto iz časopisa Slovenski čebelar, april 2006.

Među sredstva kojima na prirodan način suzbijamo varou spada i mliječna kiselina. Ta se kiselina nalazi u mlijeku, siru, kiselom zelju, voćnim sokovima itd. Mliječna kiselina je i sastavni dio meda, a njezina količina u njemu ovisi o biljnom podrijetlu meda. Njezina količina u medu varira od 40 do 400 mg/kg, s prosjekom od 200 mg/kg. Mliječne kiseline ima i u ljudskom organizmu, gdje je prije svega potrebna za pravilan rad srca. Tako je 100%-tna mliječna kiselina u obliku bijelog praška, a u pčelarstvu se upotrebljava kao 15%-tna vodena otopina. Upotreba mliječne kiseline u sprečavanju varoe ne šteti pčelama te ne ostavlja rezidue u medu, vosku, peludu i propolisu.

Mliječna kiselina

Naposredno nakon jesenskog tretiranja mliječnom kiselinom, njezina koncentracija se u medu povećava na najviše 1.500 mg/kg, da bi već nakon četiri tjedna pala na oko 500 mg/kg. Zato se njome možemo koristiti za proljetno tretiranje varoe, a pogotovo ako je rabimo četiri tjedna prije medenja.

Među organske kiseline, koje u pčelinjim proizvodima ne ostavljaju ostatke, spada i oksalna kiselina. Preporučljiva je za jesensko tretiranje varoe u košnici. I ta je kiselina dio meda, cvjetni med je sadržava 14 do 70 mg/kg, a šumski 88 do 221 mg/kg. Oksalna kiselina se može koristiti na tri načina - prskanjem, nakapavanjem ili termosublamacijom. Kod nijednog od postupaka koncentracija nije veća od 3%, zato nema većeg povećanja koncentracije te kiseline u medu.

U medu ćemo osjetiti mravlju kiselinu ako je ima 300 do

Oksalna kiselina

600 mg/kg, oksalnu kiselinu osjetimo ako je ima 400 do 900 mg/kg, a mliječnu ako je njezina koncentracija 800 do 1.600. Na promjenu okusa najviše utječe mravlja, a najmanje mliječna kiselina. Visina praga okusa također ovisi i o vrsti meda, pa je kod meda s jačim i oštrijim okusom taj prag viši. Budući da su sve navedene organske kiseline dio meda, za njih nije navedena maksimalna dopuštena količina u medu. Kod pravilne upotrebe organskih kiselina za suzbijanje varoe nećemo naći nedopuštene ostatke u medu, a osim toga varoa ne može postati otporna na ta sredstva. To su velike prednosti organskih kiselina pred sintetičkim akaricidima i zato ih pčelari trebaju upotrebljavati!

Mravlja kiselina

Apiacta

Apiacta, kvartalni časopis Apimondije, međunarodne pčelarske organizacije, od sada je dostupan besplatno svima na internetskoj stranici www.apimondia.org.

U prvom ovogodišnjem broju Apiacte možete naći mnogo zanimljivih radova o kakvoći meda, palinologiji, američkoj gnjiloći i propolisu.

Ove zanimljive teme predstavio je urednik časopisa, dr. Wyatt A. Mangum.

APIACTA je zamišljena da bi pčelarima i specijaliziranim istraživačima predstavila najnovije teme i probleme s područja pčelarstva. Na stranici možete naći i najbolje radove od 2003. – 2006. godine.

HPS

Apimondia

Ovogodišnji Dani lipe u Virovitici

Udruga pčelara „Virovitica“ organizirala je Dane lipe na Kinkovu kod Špišić Bukovice i time ponovila vrijednu dugogodišnju tradiciju druženja pčelara virovitičkog kraja i članova njihovih obitelji. Spomenuta je prigoda okupila oko stotinu virovitičkih pčelara i njihovih gostiju iz Bjelovara, Ludbrega, Slatine, Varaždina, Voćina i drugih mjesta.

Pčelare je uvodno pozdravio virovitičko-podravski župan Zvonimir Šimić te je obećao i svu pomoć koju Županija može pružiti pčelarima, a riječima potpore obratio se i županijski vijećnik Slavko Lančić.

”Posve je jasno što Udruga pčelara „Virovitica“ drži do tradicije Dana lipe, jer je virovitičko područje najbogatije lipom u Europi, a na njemu se ostvaruje i oko 50 posto cjelokupnog hrvatskog pčelarstva, što nije dovoljno isko-

Okupljeno mnoštvo na Danima lipe u Virovitici (Foto: B. Tomšić)

Veseli pčelari (Foto: B. Tomšić)

rišteno u turističkoj promidžbi Virovitice i okolnog područja”, istaknuo je Branko Tomšić, predsjednik Udruge pčelara ”Virovitica”. Stoga su razumljivi zahtjevi pčelara da njihov med od lipe što prije dobije certifikat o zemljopisnom podrijetlu.

Prema procjenama, danas se na tom području nalazi oko 10.000 košnica na paši lipe. Unatoč čestim i obilnim kišama u vrijeme cvatnje, pčelari su optimisti i očekuju najmanje prosječan višegodišnji prinos meda, što je znatno manje od cvatnje lipe tijekom uobičajenih vremenskih uvjeta.

Prema riječima predsjednika Udruge pčelara ”Virovitica”, ta udruga ima oko 130 članova i danas je prva u Hrvatskoj po broju pčelinjih zajednica i proizvodnji meda, a članovi su većinom seleći pčelari s više od 100 pčelinjih zajednica po pčelaru. To je dojmljiva brojka, koja otvara velike perspektive za razvoj pčelarstva na

području čitave Virovitičko-podravske županije, čiji pčelari na mnogim ocjenjivanjima kakovće meda tradicionalno dobivaju najviša priznanja.

Tijekom Dana lipe održan je i okrugli stol o stanju u pčelarstvu, na kojem je sudjelovao predsjednik Hrvatskog pčelarskog saveza Martin Kranjec, koji je govorio o stanju u pčelarstvu u proteklih nekoliko mjeseci. O iskustvima pče-

lara i njihovim problemima raspravljalo se i za stolovima, bogatim pečenjem, pićem i kolačima. To je pridonijelo dobrom raspoloženju pčelara, članova njihovih obitelji i gostiju, koji su se na rastanku pozdravili riječima: ”Doviđenja na Danima lipe sljedeće godine!”

Boris Tomšić

Medeni semafor

Da naše pčelice znaju pronaći čudna mjesta za svoj dom to svi znamo, ali da im jedan semafor godinama služi kao topli dom, više je nego začuđujuće. U Vukovarskoj ulici u Osijeku smjestile su se u metalnu cijev promjera 150-160 cm. Naši mali farmaceuti lete na zeleno i na crveno svjetlo. Dosta Osječana zna za njih još od Domovinskog rata. Ta čudna košnica ima još čudnije leto. Na tri rupice promjera 16 mm prenose se pelud i nektar, a

Semafor u kojem pčele imaju dom (Foto: Ž. Dalić)

Pčele u semaforu (Foto: Ž. Dalić)

mnogobrojni automobil koji prolaze, uopće ih ne zanimaju. Još je manje jasno kako na temperaturi od 35 – 40°C izgleda saće u metalnoj cijevi. Neobičan spoj prirode i tehnologije pratit ćemo i dalje te vidjeti što će se događati

Željko Dalić

opreme i sličnog? Loše, a to potvrđuje činjenica da se osim pojedinačnih propalih pokušaja osiguranja imovine, u osiguranju ovog dijela poljoprivredne grane godinama ne događa baš ništa.

O osiguranju pčelinjaka u Hrvatskoj, iako ga pčelari sve

više traže, zasad se može samo maštati. Zahtjev za takvu mogućnost postavilo je Pčelarsko društvo "Varaždin", a prihvatio ga je Hrvatski pčelarski savez, pa bi naši pčelari uskoro mogli uživati u standardima koji su u svijetu dio svakoga posla.

Jadransko, Croatia, Euroherc, Grawe, Sava, Allianz samo su neke od brojnih, vrlo pouzdanih osiguravateljskih kuća kod nas i u svijetu. Dok je u pojedinim zemljama osiguranje imovine veoma uobičajeno, u Hrvatskoj se najčešće osiguravaju automobili. Razlog je vjerojatno obvezatno zakonsko osiguranje pri registraciji vozila. U tom dijelu seleći pčelari imaju neke kontakte, ali se oni svode samo na osiguranje vozila za prijevoz košnica s jedne lokacije na drugu.

Osiguranje pčela i pčelinjaka

Osiguranje od automobilske odgovornosti je prema udjelu u skupinama osiguranja najzastupljenije osiguranje u Hrvatskoj i zauzima gotovo trećinu ukupnog tržišta. Ugovorom o obaveznom osiguranju od automobilske odgovornosti sve takozvane treće osobe koje pretrpe štetu od motornog vozila s policom osiguranja od obavezne autoodgovornosti, mogu naplatiti odštetni zahtjev i svu pretrpljenu štetu.

Kakvo je stanje s osiguranjem pčelinjaka, pčelinjih zajednica,

Koja će osiguravajuća kuća prva krenuti u osiguranje pčela?

U susjednoj Srbiji, npr. tvrtka Dunav osiguranje pruža spomenute mogućnosti, pa prenosimo što je sve moguće osigurati:

- Sve vrste domaćih životinja (kopitari, goveda, ovce, koze, svinje, pčele, psi, pastrve, fazani, nerčevi, pure, biserke, paunovi i perad).
- Divlje i egzotične životinje u zoološkim vrtovima i izvan njih. Uvjet da se životinje mogu osigurati jest da su one zdrave i sposobne za određenu namjenu te da imaju identifikacijske oznake.

Kada dođete u osiguravateljsku kuću u našoj zemlji i želite osigurati pčele, nastaje muk i nevjerica. Traže se rječnici stranih riječi i slično. Pčelar prvo treba objasniti zaposlenicima da je pčela kukac koji ne proizvodi samo med, nego prije svega oprasuje bilje te da osim meda, pčela stvara i druge dragocjene proizvode.

Naravno, pčelari u poljoprivredi kod nas nisu iznimka, jer je čitava poljoprivredna djelatnost svedena na nekoliko pojedinačnih polica osiguranja. Da li osiguravatelji u poljoprivredi ne vide neki profit ili proizvođači nisu zainteresirani, pokazat će vrijeme, i to vrlo brzo.

Kontakte i ponude upućene osiguravateljskim kućama treba svakako dobro razmotriti i uskladiti uvjete za koje su zainteresirane obje strane. Što sve treba ući u standardnu policu osiguranja, a koji bi dio trebalo ostaviti kao dodatno osi-

je svakako pitanje o koje će se trošiti najviše vremena. Prvenstveno u osiguranju pčelinjaka i zajednica treba voditi računa o mogućnostima namjernog trovanja pčela, o krađi košnica, namjerno izazvanoj šteti na pčelinjacima, o svim vrstama vremenskih nepogoda, osiguranju tijekom prijevoza košnica i sličnom.

Koja će i pod kojim uvjetima osiguravateljska kuća napraviti prvi ozbiljniji korak, pokazat će vrijeme, nadam se uskoro.

Antun Karlović

Siva ekonomija

Od kada je pčelarstva i pčelara nikad s toliko gorčine nismo gledali u taj božanski proizvod koji zovemo med. Dobro se sjećam vremena kada su meni kao dobrovoljcu "veliki Hrvati" svašta pričali. Između ostalog, rekli su kako mi imamo more na kojem će turisti pojesti sve što "mali Hrvat" proizvede. Sjećam se vremena kad je moj djed iz Livna prodao med u Split i dobro zaradio.

Dobro su me oni gore uvjerali da sam iz Domovinskog rata izašao izbušen kao matičnjak. Sad više ne znam što smijemo, a što ne smijemo proizvesti. Na sajmu u Vinkovcima rekao mi je prijatelj pčelar, koji je izlagao u svojstvu "malog Hrvata", da ne smijemo prodavati svoje proizvode. Pitao sam ga zašto, a on mi je odgovorio da nam je med siv. Začudio sam se

odgovoru, jer moje je med svijetao. Vidljivo uzrujan rekao je: "Eto, ti tvoja država što si je pravio, pa u njoj uživaj punim plućima." Od svega jada zadnjih godina narastao mi jež u želucu, pa me bode da jedva mogu izdržati. Kad god sretnem nekoga pčelara i počnemo pričati, taj se jež počne vrtjeti. Moji sugovornici također imaju ježa. Kažu da su ga dobili zato što med ima istu cijenu kao i pivo. Pivo se prodaje dobro, ali med ne. Zato što je siv. Izlažući naš sivi med u zemljama Europske unije, dobili smo dosta zlatnih medalja. Pitam prijatelje pčelare iz susjednih zemalja kako oni prodaju med izvan kućnog praga. Oni iz tri strane države odgovorili su da imaju zakon o pčelarstvu, koji im dopušta prodaju meda tako da im ne posivi. Dugo sam ja tome razmišljao i zaključio da najprije posivi med od suncokreta i uljene repice, zato ga vjerojatno i nema u trgovinama.

Svašta čovjek nauči u životu. Uvjeren sam da bi građevinske tvrtke trebale biti u dobrim odnosima s proizvođačima opeke i betona. Tvornice mlijeka trebaju biti u partnerskim odnosima s proizvođačima mlijeka. Više poštovanja ne bi štetilo na svim razinama. U demokraciji je normalno da vuk muze ovce, ali ja vidim da kod nas i sir pravi.

Dok naši visoki umovi ne osmisle bolji zakon, predlažem da mi prepisemo tuđi. Nije to sramota. Ako smo prepisivali u školi, zašto ne bi i sad. Bo-

lje da prepíšemo, nego da nam med posivi. Kad ga neće nitko dok je svijetao, što će ikome med kad posivi. Ne mogu više pisati, od muke počeo me smetati moj jež.

Željko Dalić

Mlade snage

Na Lovrenčevo pčelarsku udrugu "Petrinja" predstavljale su mlade snage – uspješno.

Petrinja na Lovrenčevo proslavlja dan grada. Tada tradicionalno na Strosmyerovu šetalištu svoje aktivnosti pokazuju udruge, obrti i pojedinci. Sugrađanima i gostima ove godine predstavile su se mlade snage petrinjskog pčelarstva: Ana (18), Goranka (20), Je-

lena (18), Melisa (19) i Slobodan (24). Na lijepo uređenom štandu izložili su pčelinje i proizvode nastale preradom pčelinjih proizvoda. Bilo je tu svega: od sorti meda karakterističnih za ovaj kraj, propolisnih masti i tinktura, medenih rakija, medenog vina, suvenira, kolača s medom. Mladi su pčelari strpljivo, sigurno i sa smiješkom odgovarali na pitanja zainteresiranih sugrađana i posjetitelja Petrinje. Nešto se prodalo, a nešto darovalo. Posebnu pozornost privukao je pano s fotografijama iz rada pčelarske udruge, što je naročito veselilo Goranku, koja tijekom godine fotografira sve aktivnosti udruge, a za ovaj je pano izabrala četrdesetak najzanimljivijih fotografija i dokumenata.

Đuro Priljeva

Pčelari iz Udruge "Lipa" iz Pazina otvorili forum

Prostranstvo interneta obogaćeno je 2. kolovoza za još jedan vrijedan izvor znanja i podataka za pčelare. Udruga pčelara „Lipa“ otvorila je forum na kojemu će svi posjetitelji moći raspravljati o cijenama i kakvoći meda, pčelarstvu te o drugim, neobveznim temama. Konceptija foruma za sada je da se posjetitelji ne moraju registrirati, ali se registracija preporučuje zbog pogodnosti koje nudi, primjerice otvaranje novih tema te glasanja na anketama koje je dopušteno samo registriranim korisnicima.

Forumu možete pristupiti na <http://forum.lipa-pazin.hr/>

Boris Tomšić

Najveći pčelarski štand dosadašnjih Lovrenčeva snimljen rano ujutro. (Foto: Melisa Opalić)

10. Jagnjedovački skup pčelara Hrvatske

Desetu godinu u selu Jagnjedovcu pokraj Koprivnice pčelari su 5. kolovoza organizirali tradicionalni pčelarski skup. Druženje se uobičajeno održava na pčelarskom imanju koprivničke obitelji Bartolec. U prekrasnom ugođaju jagnjedovačkih brežuljaka nalazi se i mala kapelica sv. Ambrozija, koju je na svoje imanje gosp. Bartolec dopremio prije više od dvadeset godina.

Na skupu su, uz mnoge domaće pčelare, bili predstavnici Županije na čelu s gosp. Friščićem, predsjednik HPS-a Martin Kranjec, pčelari iz susjedne Mađarske te pčelari okolnih županija.

Ispred kapelice sv. Ambrozija održana je sveta misa, a nakon nje je dr. vet. med i profe-

Druženje pčelara u Jagnjedovcu (Foto: V. Lesjak)

sionalni pčelar Zlatko Tomljanović održao predavanje o uzimljavanju pčelinjih zajednica. Gosp. Tomljanović se tom prigodom još jedanput osvrnuo i na Upitnik o bolestima koji je pokrenuo zajedno sa Savezom, a usko je povezan s njegovim predavanjem.

Pčelari, kojih je bilo najviše s koprivničkog područja i ovaj su put jasno izrazili nezado-

voljstvo promjenom načina poticanja u pčelarstvu, a nisu šutjeli ni o niskim otkupnim cijenama meda. Još jedanput je Martin Kranjec, predsjednik Hrvatskog pčelarskog saveza objasnio na koji su način pčelari ostali bez modela poticanja po proizvodnoj zajednici te je obavijestio pčelare o pismu koje je poslano iz Saveza predsjedniku Hrvatske vlade dr. Sanaderu. Zamolio je pčelare da imaju strpljenja, jer ovako teško stanje ne može potrajati u nedogled te se mora stabilizirati tržište. Jedino što je mogao savjetovati pčelarima o niskim otkupnim cijenama meda jest da ne prodaju med jeftino, što obezvređuje i njihov rad i toliko im drage pčele.

Da pčelarima ne bi bilo sve tako crno, pobrinuli su se ljubazni domaćini osiguravši dovoljno ića i pića svim sudionicima skupa, pa nije bilo teško ostati do kasnog poslijepodneva prepričavajući mnoge pčelarske događaje.

182 *Sveta misa ispred kapelice sv. Ambrozija na imanju obitelji Bartolec (Foto: V. Lesjak)*

Vedran Lesjak

Pčelarske škole

Čovjekovo izrastanje od životinjskog svijeta, njegov razvoj od lovca i skupljača plodova do ratara i stočara te stvaranje prvih visokih kultura za mnoge povjesničare predstavlja najvažnije događaje u ljudskoj povijesti. Samo se javljanje američkih astronauta s Mjeseca u srpnju 1969. godine može usporediti s navedenim. Nažalost, zauvijek će ostati neobjašnjeno pitanje tko se prvi uzdignuo iznad životinjskog svijeta, tko se prvi zasio nomadskog života i tko je uostalom zaslužan za nastajanje prvih razvijenih kultura? Psiholozi rado vole reći da su pokretači svega novog u životu, u pravilu, lijeni, ali izrazito domišljati ljudi koji će u strahu od gubitka vlastite životne udobnosti napregnuti moždane vijuge do krajnjih granica i pri tome otkriti nešto što će im osigurati toliko potrebnu udobnost. Međutim, ne smijemo smetnuti s uma da pojedinca uvijek oblikuje društvo u kojem živi, pa se njegova djela, iako nadilaze svoje vrijeme, mogu ostvariti samo unutar društva određenog njegovom znanstveno-tehničkom, umjetničkom i vjerskom tradicijom, tj. u socijalnim okvirima tog društva.

Kao doktor veterinarske medicine i profesionalni pčelar često sam u pčelarskim udrugama držao predavanja o zdravstvenoj zaštiti pčela i o tehnologiji komercijalnog pčelarenja. Nerijetko sam i na poziv prof. Sulimanovića pripovijedao studentima Ve-

terinarskog fakulteta o pčelinjim bolestima. Nakon družnja sa studentima shvatio sam da im je problem posve jasno shvatiti određenu bolest u njezinom cjelokupnom opsegu (epizootologija, patogeneza, klinička slika, dijagnoza, prognoza te suzbijanje i profilaksa). Međutim, znatno zabrinjavajuće stanje uočio sam družeći se s pčelarima. To je bilo i razumljivo jer većina pčelara nije niti slušala niti polagala ispite iz anatomije, fiziologije, patološke fiziologije ili farmakologije. Mislio sam da je to problem specifičan samo za hrvatske pčelare. U međuvremenu sam boravio u Australiji i SAD-u i kao tehnološki savjetnik u velikim pčelarskim tvrtkama imao prigodu razgovarati s tamošnjim pčelarima i spoznati njihov način razmišljanja. Na moje veliko čuđenje uvjerio sam se da hrvatski, australski i američki pčelari imaju jednake svjetonazore. Mnogo muke i truda, mnogo novca, pregršt ideja i neostvarenih ambicija, a često premalo znanja i stručnosti. Iako u Hrvatskoj postoje pčelari izvrsnog znanja i iskustva; to je nažalost iznimka. Pravilo je mnogo tužnije i bolnije. Zastarjeli pogledi na pčelarstvo, pčelarenje kako je to činio „njegov djeda“ još u doba carice Marije Terezije, nepoznavanje osnovnih bioloških zakonitosti u svijetu pčela i nedovoljno korištenje dostupne literature - problemi su koji zahtijevaju pažljiv pristup.

U jesen 2000. godine pročitao sam u engleskom časopisu o golemom zanimanju u čitavom

svijetu za upis u školu za proizvodnju škotskog whiskyja. Tada sam pomislio da bi bilo mudro osnovati pčelarsku školu. Danas, a posebice unatrag nekoliko godina vlada prava histerija o nužnosti povratka čovjeka prirodi, o ekologiji kao načinu života, a usput rečeno ti su zahtjevi posve opravdani i u središtu političkog zanimanja diljem svijeta, pa i raznih zelenih nevladinih organizacija. Na moju veliku radost djelatnice iz Pučkog učilišta Samobor (neovisno o mojim namjerama) spoznale su nužnost osnovnog znanja i trajnog usavršavanja u pčelarstvu i zamolile su me da napišem nastavni plan i program osposobljavanja za polaznike pčelare. U proljeće 2004. i 2005. prvi pčelari završili su Pčelarsku školu "Samobor" i dobili potvrdu na temelju koje ostvaruju pravo da u radnu knjižicu upišu novo zvanje - pčelar. Posebno me obradovao podatak da se u projekt uključilo i Ministarstvo branitelja, obitelji i međugeneracijske solidarnosti, koje je financiralo doškolovanje nezaposlenih branitelja i nakon položenog ispita svakom branitelju-pčelaru omogućena su nepovratna sredstva od 20.000 kuna. Gotovo istodobno Hrvatski pčelarski savez na čelu s prof. dr. Nikolom Kezićem pokreće projekt pčelarske škole. U međuvremenu osniva se još nekoliko pčelarskih škola u našoj zemlji. Valja istaknuti da ovaj tekst ne namjerava pisati o tome tko se prvi dosjetio organizirati pčelarsku školu ili istraživati koja je škola prva počela s radom i dodijelila prve svjedodžbe. Smisao

članka nije čak niti istražiti brojnost pčelarskih škola u Hrvatskoj, iako smatram da bi jedna kvalitetna škola sa stručnim predavačima bila mnogo poželjnija. Naime, Hrvatska je mala zemlja i ima malo kvalitetnih predavača koji mogu pokriti u cijelosti sva pčelarska poglavlja (anatomija i biologija pčela, tehnologija i mehanizacija, bolesti pčela, medonosno bilje i apiterapija). Nažalost, u nekim školama se dogodilo da su polaznici znali više iz tehnologije ili o pčelinjim bolestima od predavača. Nadalje, često voditelji pčelarskih škola jednostavno pogriješe u izboru predavača. Naime, jedno je biti dobar terenski pčelar odnosno praktičar, a sasvim drugo biti dobar predavač. Nerijetko sam se uvjerio da je ulogu predavača preuzeo vrstan i kvalitetan pčelar, ali je potpuno zakazao kao predavač, jer nije znao svoje znanje prenijeti u suvislo i kvalitetno predavanje. Ne želim ovom prigodom raspravljati o razlozima koji su doveli do osnivanja brojnih škola niti propitivati koja je škola najbolja. Uostalom to će sami uvidjeti bivši, sadašnji i budući polaznici. U konačnici mi se moramo složiti da živimo u kapitalizmu i tržišnoj ekonomiji pa je pitanje monopola i konkurencije i kod pčelarskih škola uvijek otvoreno. Smisao pčelarske škole nije da ona postoji sama za sebe, niti da se na brzinu dobije svjedodžba i organizira veselica u obližnjem restoranu. Naprotiv, smisao ovog članka, a prema tome i pčelarske škole jest iskreno i kvalitetno prenositi znanje polaznicima. Rijetko

se pruža mogućnost da u kratkom vremenu podučimo mnogobrojne pčelare, a neke škole nisu sustavno pripremile, organizirale niti provele teorijsku praktičnu nastavu. Moram reći da se ne slažem s tvrdnjama da pčelar s 10-ak ili više godina iskustva sve zna o pčelama i da mu je dovoljan samo pečat mjerodavnog učilišta. Upravo akumulacija i prijenos znanja predstavljaju most koji će nas izvući iz močvare neznanja i predrasuda u gospodarskom, odnosno pčelarskom smislu. Kako je nagomilano znanje odvojilo pračovjeka od životinjskog svijeta i konačno ga poslalo na Mjesec, tako i mi nećemo pogriješiti ako se oslonimo na znanje. U Gudovcu smo kolega Nikola Car i ja održali predavanje pod nazivom „Pčelar unutar Zakona o hrani“. Istaknuli smo da je „dobra pčelarska praksa“ temelj za održiv razvoj pčelarstva, a svrha joj je osigurati zdravstvenu ispravnost meda i povoljno biološko-uzgojno stanje pčelinjih zajednica. „Dobra pčelarska praksa“ će veoma brzo, usudio bih se reći, biti Sveto pismo za svakog pčelara-primarnog proizvođača. To je najučinkovitije sredstvo kojim se može poboljšati pčelarska proizvodnja. Preduvjeti koje je potrebno osigurati za „dobru pčelarsku praksu“ su mnogi, a svakako je najvažniji kvalitetno obrazovanje, odnosno kvalificirani pčelari. Moramo biti svjesni da EU dopušta možda čak i neke nelogičnosti, poput miješanja različitih vrsta meda iz različitih država ili pak stavljanje u promet filtriranog meda (uklonjena pelud-

na zrnca), ali sigurno neće nikada dopustiti da se prodaje onečišćeni med. Neosporno je utvrđeno da izvor štetnih tvari u medu mogu biti onečišćeni okoliš i osobito nepravilni postupci u pčelarstvu. Treba istaknuti da je samokontrola, odnosno „dobra pčelarska praksa“ najbolji način rješavanja problema kontaminacije pčelinjih proizvoda. Ona je nužnost i ne predstavlja novost u pčelarstvu. Uvjeran sam da „dobru pčelarsku praksu“ već provodi dio pčelara u našoj zemlji pravilnim postupcima samokontrole u vlastitoj proizvodnji, a isto tako znam da će mnogi pčelari imati probleme da je uvedu u svoju proizvodnju. Uzrok tome treba tražiti u sustavu organizacije pčelarskih škola, nastavnom planu i programu, i posebice u odabiru stručnog nastavničkog kadra. Bojim se da smo pri tome propustili jedinstvenu prigodu, koju ćemo teško nadoknaditi. Zašto je uopće važno podučiti i školovati pčelara, zašto je važno da pčelar zna koji su pravilni, a koji nepravilni postupci i u konačnici zašto je važno uvesti „dobru pčelarsku praksu“ u vlastitu proizvodnju? To je jednostavno objasniti. Naime, u industriji pčelinjih proizvoda postoje tri karike: pčelari kao primarni proizvođači, otkupljivači pčelinjih proizvoda i trgovački lanci. Razumljivo je da trgovački lanci traže od otkupljivača pčelinjih proizvoda jamstva da je med zdravstveno ispravan. Pčelarska tvrtka kao otkupljivač pčelinjih proizvoda (kao jamstvo) u svoj će sustav proizvodnje uvesti postupke samokon-

trole. Međutim, tada će pčelarske tvrtke koje se bave otkupom tražiti jamstva od primarnih proizvođača-pčelara da posluju u skladu s „dobrim proizvodnim postupcima“, odnosno u skladu s „dobrom pčelarskom praksom“. Logično je očekivati da se otkupljivači meda neće upuštati u rizik da med otkupljuju od pčelara koji ne vode vlastitu dokumentaciju da su proizvodnju meda obavljali prema valjanim postupcima, uputama i očekivanom standardu.

Unatoč pogreškama koje su učinjene pri uspostavi pčelarskih škola, uvjeren sam da se mnogo toga može popraviti. Posebice se to odnosi na voditelje pčelarskih škola, koji bi trebali analizirati stručno-nastavničku sposobnost svakog predavača i onima koji provjeru ne zadovolje, trebaju zahvaliti na suradnji. Predsjednici pčelarskih udruga također moraju sudjelovati u pravilnom odabiru predavača tijekom zimskih predavanja ili tribina. Zanimaju nas iznimno kvalitetni predavači koji će pčelare učiniti boljim i spremnijima za dolazeće izazove. Imamo veoma kvalitetne veterinare koji su istodobno odlični pčelari i predavači. Znam da imamo i agronome-pčelare, medicinare-pčelare, farmakologe-pčelare, šumare-pčelare i prehrambene tehnologe-pčelare, koji su istodobno i dobri predavači. Imamo inženjere strojarstva i elektrotehničke, koji su pčelari i mogu nas poučiti u mehanizaciji u pčelarstvu. Imamo i pravnike i ekonomiste koji su vrsni pčelari i predavači, imamo i dobrih terenskih pčelara stru-

kovnih usmjerenja, a svi nas oni mogu izvijestiti o svojem načinu pčelarenja. U konačnici ako neznanje i blefiranje podredimo znanju, stručnosti i izvrsnosti, siguran sam da se ne trebamo brinuti za budućnost pčelarstva u Hrvatskoj.

Zlatko Tomljanović

Slatinski pčelari proslavili uspješnu sezonu

U organizaciji udruge pčelara „Slatina“ koja broji oko 110 članova te oko 6.000 košnica danas na izletištu Bunari kod Slatine održana je druga po redu jednodnevna pčelarska manifestacija „Dani livade“ koji su ove godine okupili stotinjak pčelara sa tog područja.

„Dani livade“ je manifestacija društvenog karaktera koju ćemo

pokušati organizirati svake godine pred kraj sezone da se pčelari opuste i odmire te razmjene svoja iskustva u protekloj pčelarskoj sezoni, kazao nam je predsjednik slatinskih pčelara Ivica Sertić.

Na žalost slatinskih pčelara predsjednik HPS-a, Martin Kranjec je zbog skupa u Splitu morao izostati sa „Dana Livade 2006.“ te je od predstavnika HPS-a manifestaciji prisustvovao samo Augustin Benko, potpredsjednik HPS-a i predsjednik varaždinske Udruge pčelara koji je bio i jedan od govornika na okruglom stolu na temu problema oko poticaja u pčelarstvu. Od gostiju su na Danima livade slatinske pčelare pozdravili i predsjednik Udruge pčelara Virovitica, Branko Tomšić te predsjednik grupacije pčelara pri HGK županijske komore Virovitičko-podravske županije, Željko Vrbos, koji su također sudjelovali kao govornici na okruglom stolu.

Slatinski pčelari na Danima livade (Foto: B. Tomšić)

DOPISI

Pčelare je od brojnih pitanja koja su postavljali govornicima okruglog stola najviše zanimalo što će biti sa cijenama meda koje nude otkupljivači te što će biti s medom ove godine na što je g. Vrbos odgovorio da je na sastanku otkupljivača meda odlučeno da poticaji neće utjecati na cijenu meda te da se sav višak meda treba izvesti pod svaku cijenu. Vrbos je dodao i da mu je drago što je država prepoznala potrebu za izvozom me-

da te da se samo na taj način može riješiti probleme na tržištu meda te potaknuti povećanje izvozne bilance.

G. Tomšić se osvrnuo i na napade koje doživljava putem e-maila te na raznim forumima iako, kako kaže, samo iznosi stavove udruga koje zastupa te pčelara tih udruga od kojih je podršku i danas dobio a za što koristi svoje legitimno demokratsko pravo kao član UO HPS-a.

Zaključenjem okruglog stola te donošenjem zaključka da se med mora izvesti na inozemno tržište po, za pčelare prihvatljivim cijenama te da se pčelari ne smiju razilaziti oko mišljenja i dijeliti na frakcije, prešlo se na laganije teme i razmjenu iskustava uz već tradicionalni specijalitet slavonskog područja, janjetinu, a ni tamburaši nisu izostali.

Boris Tomšić

NAJAVE

Pozivaju se zainteresirani pčelari i pčelarske udruge

Općina Dvor u suradnji s Pčelarskom udrugom Kesten, Dvor poziva na prezentaciju pod nazivom „Plodovi rada“, koja će se održati na zelenoj tržnici u Dvoru, A. i S. Radića 4.

**16. rujna 2006. godine (subotu),
početak je u 10.00 sati**

Tema/cilj prezentacije:

Prikazati rezultate rada i mogućnosti udruga i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s područja općine Dvor, te susjednih općina i gradova.

Skup se organizira već drugu godinu i postaje tradicionalan.

Pozivaju se zainteresirani pčelari i pčelarske udruge da sudjeluju na skupu te da se predstave svojim proizvodima.

Raspored događanja možete dobiti na sljedećim adresama:

Općina Dvor – Ljerka Pavlović,

tel/fax 044/871-133,

e-mail: opcina-dvor@sk.htnet.hr

Pčelarska udruga „Kesten“ Dvor – Dragoljub Arbutina,

tel. 044/878-077, mob. 091/93-99-121

*Predsjednik PU Kesten, Dvor
Dragoljub Arbutina*

Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Osijek, Hrvatski pčelarski savez i Organizacijski odbor XI. ocjenjivanja meda i V. ocjenjivanja pakovina meda i proizvoda na bazi meda raspisuju:

JAVNI NATJEČAJ za XI. ocjenjivanje meda

U sklopu manifestacije Dani meda u Hrvatskoj, koja će se održati u vremenu od 05. do 08. listopada 2006. godine, provesti će se natjecanje pčelara i pčelarskih organizacija u kvaliteti pčelinjih proizvoda, prvenstveno sortnih vrsta meda.

Prijava na natjecanje:

Na natjecanje se mogu prijaviti svi zainteresirani pčelari i pčelarske organizacije koje se bave proizvodnjom i prometom pčelinjih proizvoda. Zainteresirani natjecatelji trebaju **dostaviti tri staklenke meda od 1 kg** za svaki uzorak meda s kojim se žele natjecati. Med mora biti u tekućem stanju. Na svakoj staklenci mora biti napisano: ime i prezime pčelara ili naziv organizacije koja se natječe, s točnom adresom, vrsta meda, godina proizvodnje i naznaka lokaliteta s kojeg med potječe. **Uzorci se dostavljaju od 01. do 22. rujna 2006. godine, na adresu:**

**HGK - Županijska komora Osijek
Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo
31000 Osijek, Europske avenije 13**

Ocjenjivanje prispjelih uzoraka:

Ocjenjivanje uzoraka prijavljenih na natjecanje izvršiti će se na temelju Pravilnika o kvaliteti meda i drugih pčelinjih proizvoda u kategoriji pčelara (fizičkih osoba) i kategoriji tvrtki koje se bave proizvodnjom i prometom pčelinjih proizvoda (pravne osobe). Fizikalno-kemijsku i mikroskopsku analizu prispjelih uzoraka izvršiti će Prehrambeno-tehnološki fakultet Osijek - Zavod za prehranu i nadzor kakvoće prehrambenih proizvoda. Za troškove ove analize prijavljeni natjecatelj obavezan je, za svaki prijavljeni uzorak, uplatiti iznos od **200,00 kn**, na žiro-račun broj:

2340009-1410040155

**HGK - Županijska komora Osijek
Poziv na broj 00-159-06**

S naznakom «Za troškove analize meda».

Po obavljenoj fizikalno-kemijskoj i mikroskopskoj analizi, za uzorke koji budu pozitivno ocijenjeni na istoj, održati će se organoleptičko ocjenjivanje.

Proglašenje pobjednika i dodjela nagrada:

Nakon ocjenjivanja i obrade ocjenjivačkih listića, najbolje ocijenjenim medovima dodijeliti će se priznanja i nagrade.

Nagrade će biti dodijeljene na završnoj svečanosti ove manifestacije, tijekom održavanja 9. Osječkog jesenskog sajma (od 05. – 08. listopada 2006.).

Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Osijek, Hrvatski pčelarski savez i Organizacijski odbor XI. ocjenjivanja meda i V. ocjenjivanja pakovina meda i proizvoda na bazi meda raspisuju:

JAVNI NATJEČAJ

za V. ocjenjivanje pakovina meda i proizvoda na bazi meda

U sklopu manifestacije **Dani meda u Hrvatskoj, koja će se održati u vremenu od 05. do 08. listopada 2006. godine, provesti će se V. ocjenjivanje pakovina meda i proizvoda na bazi meda.** Ovo ocjenjivanje izvršiti će se po sljedećim kategorijama: pakiranja meda; pakiranje pića koja se proizvode s medom i od meda; kvaliteta pića od meda i s medom; pakiranje proizvoda koji služe za poboljšanje zdravlja koji su proizvedeni od meda ili drugih pčelinjih proizvoda te suveniri.

Prijava na natjecanje:

Zainteresirani natjecatelji trebaju **dostaviti proizvode**, kako je propisano za pojedinu kategoriju, **te navesti za koju kategoriju ocjenjivanja prijavljuju dostavljeni uzorak:**

Za ocjenjivanje pakiranja meda: po dvije staklenke pakiranja meda, za svaki uzorak s kojim se žele natjecati. Uz svaki pojedini uzorak moraju se dostaviti sljedeći podaci: ime i prezime pčelara ili naziv organizacije koja se natječe, s točnom adresom, naziv proizvoda i cijena proizvoda.

Za ocjenjivanje pakiranja pića: po dvije boce pića od najmanje 0,5l, za svaki uzorak s kojim se žele natjecati. Uz svaki pojedini uzorak moraju se dostaviti sljedeći podaci: ime i prezime pčelara ili naziv organizacije koja se natječe, s točnom adresom, naziv proizvoda i cijena proizvoda.

Za ocjenjivanje kvalitete pića: po dvije boce pića od najmanje 0,5l, za svaki uzorak s kojim se žele natjecati. Uz svaki pojedini uzorak moraju se dostaviti sljedeći podaci: ime i prezime pčelara ili naziv organizacije koja se natječe, s točnom adresom, naziv proizvoda, lokalitet na kojem je proizveden i cijena proizvoda.

Za ocjenjivanje pakiranja proizvoda za poboljšanje zdravlja: po dva uzorka proizvoda za svaki proizvod s kojim se žele natjecati. Uz svaki pojedini uzorak moraju se dostaviti sljedeći podaci: ime i prezime pčelara ili naziv organizacije koja se natječe, s točnom adresom, naziv proizvoda i cijena proizvoda.

Za ocjenjivanje suvenira: po dva uzorka proizvoda za svaki proizvod s kojim se žele natjecati. Uz svaki pojedini uzorak moraju se dostaviti sljedeći podaci: ime i prezime pčelara ili naziv organizacije koja se natječe, s točnom adresom, naziv proizvoda i cijena proizvoda.

Uzorci se dostavljaju od 01. do 22. rujna 2006. godine, na adresu:

HGK - Županijska komora Osijek

Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

31000 Osijek, Europske avenije 13

Ocjenjivanje prispjelih uzoraka:

Svi prispjeli uzorci razvrstati će se po kategorijama ocjenjivanja, prema prijavi samoga natjecatelja, te u kategorije fizičkih osoba (pčelari) i pravnih osoba (tvrtke koje se bave proizvodnjom i prometom pčelinjih proizvoda). Ocjenjivanje uzoraka prijavljenih na natjecanje izvršiti će se prema Pravilniku za ocjenjivanje pakiranja meda i drugih pčelinjih proizvoda. Kod ocjenjivanja pakiranja ocjenjivati će se opći dojam, grafičko-dizajnerski izgled te marketinški pristup, a kod ocjenjivanja kvalitete pića ocjenjivati će se sama kvaliteta pića od meda.

Proglašenje pobjednika i dodjela nagrada:

Nakon ocjenjivanja i obrade ocjenjivačkih listića, najbolje ocijenjenim proizvodima dodijeliti će se priznanja i nagrade, po kategorijama.

Nagrade će biti dodijeljene na završnoj svečanosti ove manifestacije, tijekom održavanja 9. Osječkog jesenskog sajma (od 05. – 08. listopada 2006.).

PROGRAM MANIFESTACIJE

DANI MEDA U HRVATSKOJ

koji će se održati u OSIJEKU
od 05. do 08. listopada 2006.

u organizaciji

HRVATSKE GOSPODARSKE KOMORE, ŽUPANIJSKE KOMORE OSIJEK
i HRVATSKOG PČELARSKOG SAVEZA

Četvrtak, 05. listopad 2006. – Osječki sajam Pampas, Š.Petefija bb

- 11.00 sati - Otvaranje gospodarske izložbe u organizaciji Županijskog saveza pčelara Osječko – baranjske županije
- Pčelarski proizvodi, oprema za pčelarstvo, promidžbeni
  - Materijali, etno izložba, degustacija pčelinjih proizvoda te proizvoda na bazi meda
- Izložba će trajati do 08. listopada 2006.*

Petak, 06. listopad 2006. – Trg Ante Starčevića

- 10.00 sati - Svečano otvaranje manifestacije «Mladi i med»
- Promotivno – prodajna akcija «Hrvatski med za cijeli svijet» humanitarnog karaktera namijenjena za pomoć najbrojnijoj obitelji u Osječko – baranjskoj županiji i obrazovanju mladih pčelara
  - Organizirani posjet djece dječjih vrtića iz Osijeka i D. Miholjca
  - Promotivna vožnja ulicama Osijeka Vlakićem uz glazbeno - scenski program
  - Izložba likovnih radova na temu pčelarstva
  - Čitanje nagrađenih literarnih radova na temu pčelarstva
  - Degustacija mednih proizvoda
- 11.00 sati – Hotel Waldinger, Županijska 8
- Svečano otvaranje manifestacije «Dani meda u Hrvatskoj» uz koktel i degustaciju jela koja sadrže pčelinje proizvode

Subota , 07. listopada 2006. – Osječki sajam Pampas, Š.Petefija bb

Gospodarsko – stručni skup
«Aktualne teme hrvatskog pčelarstva»

- 09.30 sati - Aktualnosti u hrvatskom pčelarstvu i pčelarstvu EU
Dr. Ivan Jakopović, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva
- 10.00 sati - Stanje i perspektiva Hrvatskog pčelarskog saveza
Gosp. Martin Kranjec, predsjednik Hrvatskog pčelarskog saveza
- 11.00 sati – HGK – Županijska komora Osijek, Europske avenije 13
- Sastanak predsjednika Hrvatskog pčelarskog saveza sa Predsjednicima pčelarskih saveza susjednih zemalja na temu «Suradnja Hrvatskog pčelarskog saveza sa pčelarskim savezima susjednih zemalja» i «Mogućnosti korištenja zajedničkih projekata u prekograničnoj suradnji»
- 11.00 sati - Zimski gubitci pčela – nove spoznaje o nozemozi
Gosp. Zlatko Tomljenović, dr. vet. med.
- 11.30 sati - Utjecaj klime na pčelarstvo
Dr. Siniša Ozimec
- 12.00 sati do 12.30 sati – P a u z a*
- 12.30 sati - Porezi u pčelarstvu
Gosp. Anto Tadić, pročelnik Porezne uprave Osječko-baranjske županije
Gosp. Dalibor Ačimović, Županijski savez pčelara Osječko-baranjske županije
- 13.00 sati - HACCAP i GAP u pčelarskoj proizvodnji
- 13.30 sati - Pitanja i prijedlozi sudionika skupa
- Rasprava
- 14.00 sati - Proglašenje rezultata XI. ocjenjivanja meda;
- V. ocjenjivanja pakovina meda, proizvoda za poboljšanje zdravlja meda na bazi meda i suvenira;
- II. ocjenjivanja kvalitete pića od meda i na bazi meda.
- 20.00 sati – Hotel Waldinger, Županijska 8
- «Medeni bal»
- Svečana dodjela šampionskih priznanja
- Zabavni program i tombola

SKORO IZ TISKA IZLAZI NOVA VELIKA PČELARSKA KNJIGA U HRVATSKOJ

„PČELARENJE LR I AŽ KOŠNICAMA“ (Pregled pčelarske prakse)

Autor: Stjepan Majsec

IZ RECENZIJE KNJIGE

„Na jednom mjestu je sve ono što je učitelj i pčelar godinama prenosio svojim učenicima i drugim pčelarima na brojnim predavanjima.“

Preporučam pčelarima knjigu iz pera iskusnog pčelara i kao sliku vrlo uspješnog razdoblja u pčelarstvu Hrvatske.“

Prof. dr. sc. Nikola Kezić
redovni profesor
Agronomskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

„Radi se o vrijednom djelu koje sveobuhvatno prikazuje najvažnije aktivnosti svakog pčelara. Knjiga je zbornik originalnih tekstova, koji, oslanjajući se na stručno iskustvo, mogu poslužiti kao priručnik za svakog praktičnog pčelara.“

Knjiga zaslužuje sve pohvale i želim je preporučiti svima kojima je pčelarstvo hobi i struka.“

Dr. sc. Maja Dražić
pomoćnica ravnatelja
Hrvatskog stolarskog centra

„Knjiga Stjepana Majseca predstavlja zanimljivo štivo o svijetu pčela i kako se pravilno ophoditi s njima.“

Kvaliteta takve goleme publikacije je često upitna. Međutim, za knjigu Stjepana Majseca razborito je očekivati da sigurno neće skupljati prašinu na polici. Ona predstavlja osvježanje u pčelarskoj literaturi i iskreno je preporučam svim pčelarima željnim novih saznanja i pčelarskih uzbuđenja.“

Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.
Profesionalni pčelar

Izdavač:

Pčelarstvo "MUDRINJAK", vl. Đurđica Mudrinjak, Zagreb
E-mail: mudrinjak@inet.hr • mobitel: 091/ 7921-119

API-PLAST
Ludbreg, Zagrebačka 16

PROIZVODNJA I OTKUP MEDA
I PČELINJIH PROIZVODA
PROIZVODI ZA PČELARSTVO

PLASTIČNA AMBALAŽA ZA MED:
s poklopcima zapremine
20, 25, 250, 500 i 1000 g
poklopci za staklenke raznih boja
boksesi za med u saću

Tel/fax: 042/ 810-902, 810-025
GSM: 098-9579-097

od 1955.
**OTKUPLJUJEMO
KONTINENTALNE VRSTE
MEDA, CVJETNI PRAH I
PROPOLIS,
A PLAĆAMO ODMAH**

ZAINTERESIRANI SMO ZA
DUGOROČNU SURADNJU!

Tina Ujevića 7, Velika Gorica
tel. 01/6216-444
mob. 098/351-090

vm2

**OTKUPLJUJEMO
SVE VRSTE MEDA**

Zagreb, Rudeška 14
Tel.: 01/3886-994
GSM: 091/3886-994
www.vm2.hr

Prodajem košnice AŽ i AŽ-grom, napučene pčelama.

GSM. 098/1769-439
098/823-192

Prodajem TAM 125, 1976. godište, sa 66 AŽ košnica, 12+12, napučenih pčelama. Osigurana kvalitetna i obilna zimnica. Vozilo je registrirano do 5/2007.

Tel. 01/3484-167
023/369-893

GSM. 091/5884-400

Prodajem zbog starosti veći broj pčelinjih društava u DB košnicama, sa okvirima veličine 40x17, 40x30, 40x34, a u medištu samo 40x17.

Tel. 031/734-089

Prodajem vrcaljku, radijalnu, za 8 LR okvira ili za 16 farar okvira, sa elektro pogonom, talijanske proizvodnje.

Tel. 01/2064-181

Prodajem TAM 5000 sa 60 AŽ košnica 11 + 11, registriran, napučen pčelama i FAP 1018 furgon, 1981. godište.

GSM. 099/6834-349

Prodajem povoljno jednoosovinsku prikolicu sa 36 AŽ košnica, 18 AŽ nukleusa, 11-okvirnih i veću količinu meda.

Tel. 044/613-001

Prodajem kamion TAM 190 tegljač, 1984. godište, generalno uređen, spavaća kabina, reg. do 5/07 za pčelarstvo.

Tel. 033/801-746

GSM. 091/1828-683

Prodajem pčelarski kamion sa 40 AŽ košnica napučenih pčelama i medom, te 20 novih LR košnica također sa pčelama i medom.

GSM. 099/9928-060

Prodajem kamion TAM sa AŽ košnicama napučen pčelama i veće količine kestenovog i livadnog meda.

Tel. 044/570-277

GSM. 091/8965-578

Prodajem pčele na kamionu TAM 5000 sa 54 AŽ košnice, grom 11, registriran do 05/2007.

Tel. 043/333-181

Prodajem kamion FAP, furgon, sa 54 AŽ košnice, 30-okvirne, napučene pčelama, sa ugrađenom vagom za 40.000 kuna ili mijenjam za auto, prozore ili vrata.

GSM. 091/1887-654

Prodajem pčelinjake, rastavljive, praktične, za seleće pčelarenje sa po 24 AŽ košnice, 10+10 okvira i ugrađenom pčelarskom vagom, bez pčela.

Tel. 01/3731-829 – zvati navečer

Prodajem kamion TAM 6500 sa 72 AŽ grom košnice sa pčelama, 11-okvirne, sa medom, na paši, registriran do 05/2007. Cijena za komplet je 10 000 eura.

Tel. 01/3484-221

GSM. 091/3484-221

Prodajem 30 LR košnica na dva nastavka.

Tel. 052/621-419

Prodajem 4 LR košnice napučene pčelama.

Tel. 020/356-416

020/881-255

Prodajem livadni med.

Tel. 01/3790-261

Prodajem jedan kamion sa pčelama, jedan bez pčela i Tamić hladnjaču za vrcanje.

GSM. 099/6855-537

Prodajem TAM 150, 6x6, tegljač, registriran za prijevoz pčela.

GSM. 098/9641-649

Prodajem kamion TAM 110 t10 sa 44 AŽ košnice napučene pčelama.

GSM. 098/9233-177

Prodajem kamion TAM 130 sa 60 napučenih AŽ košnica i preuređen pčelarski autobus TAM 130 za 66 AŽ košnica.

Tel. 098/1698-102

Članovi Hrvatskog pčelarskog saveza plaćaju članarinu preko pčelarskih udruga. Pretplata za nečlanove iznosi 320,00 kn, a za inozemstvo 60 EURA. Cijena pojedinog broja za tuzemstvo iznosi 30 kuna. Časopis izlazi jedanput mjesečno. Pretplatu prima Hrvatski pčelarski savez, broj žiro računa **2484008-1100687902**. Časopis se tijekom godine ne može otkazati. Rukopisi se ne vraćaju. Naklada 3.000 primjeraka. Tisak "GANDALF"

”KOŠNICA”

Otvorili smo punionicu meda!
- Vršimo uslužno punjenje meda

SUPER POVOLJNO!

- Električni nož s regula- - 12 voltne električne dimilice
torom za otklapanje sača - Pčelarska literatura

PRODAJA:

- pčelarskog pribora i opreme
- svih vrsta satnih osnova
- lijekova za pčele
- sredstava za borbu protiv varoe (oksalna, mliječna i mravlja kiselina)
- električnih grijača za dimljenje varoe
- podložaka za varoe

- običnih, stimulativnih i ljekovitih pogača
- selekcioniranih matica

OTKUPLJUJMO:

- med
- vosak
- propolis
- pelud
- matičnu mlijec

Sniženje cijena sezonske robe

Korčulanska 3f, Zagreb,
tel: 01/61-81-714
mob: 098/202-569

- Robu naručenu pouzećem šaljemo isti dan
- Mogućnost plaćanja kreditnim karticama

radno vrijeme
od 8,30 do 16,00

Maloprodaja:
Zagreb, Trnjanska 33, tel.: 01/ 61 50 730
Split, Mosečka 52, tel.: 021/ 502 635
Rijeka, Veslarska 8, tel.: 051/ 213 635
Čepin, Kralja Zvonimira 73, tel.: 031/ 382 560

PIP d.o.o.
Bijenik 158, Zagreb
tel.: 01/ 37 38 492
e-mail: pip@pip.hr
www.pip.hr

PIP-BH d.o.o.
Velika Kladuša, BiH
tel.: +387 37 773 345
Predstavništvo Sarajevo
tel.: +387 33 463 528

Pčelarske potrepštine možete kupiti i u slijedećim prodavaonicama:

KTC d.o.o.
Križevci, Markovićeve bb, tel.: 048/ 712 412
Virovitica, Vukovarska 3, tel.: 033/ 725 222
Pitomača, Gajeva 28, tel.: 033/ 782 353
Vrbovec, Zagrebačka 48, tel.: 01/ 2792876

Bure commerce d.o.o. Fra Lina Pedišića 4, Biograd n/m, tel.: 023/ 384 435
Barby d.o.o. Sv. Lovre 69, Slavonski Brod, tel.: 035/ 452 577
Sedef d.o.o. Trg sv. Josipa 1, Slatina, tel.: 033/ 551 245
DEN-SAB d.o.o. Vodnjanska 15, Pula, tel.: 052/ 534 752
NOVO! Agroval d.o.o. Riječka 2, Buzet, tel.: 052/ 662 772

**KVALITETA KOJU JE PRIHVATILA I EU!
NAJBOLJA ISKORISTIVOST!**

medopip
PELUDAL
PROTEINSKI DODATAK HRANI ZA PČELE
DODATAK ZA POGAČU, SIRUP I KAO
SUHI NADOMJESTAK PELUDA

Cijene su iskazane bez PDV. Podaci iz ovog oglasa podložni su izmjenama bez prethodne najave. Ne odgovaramo za tipografske greške.

ZAMJENA 3,44 KN
VOSKA ZA SATNU OSNOVU

OTKUP VOSKA UZ ZAMJENU ZA PČELARSKE POTREPŠTINE 30,00 KN/KG

OTKUP VOSKA UZ GOTOVINSKU ISPLATU 26,00 KN/KG

SATNA OSNOVA 48,50 KN/KG

ROBU ŠALJEMO I POUZEĆEM!

SVE ZA PČELARSTVO * SVE OD PČELA